

Бугуннинг гапи

МИЛЛИЙ ЎЗЛИКНИ АНГЛАШ

Маҳаллийчиликни йўқотишдан бошланади

“Мен бухороликман!”, “Биз фарғоналикмиз!”, “Камина қашқадарёлик”, “Ўзларидан сўрасак? Қалампирнуса дўппингизга қараганда водий томонлардансиз, адашмадимми?”.

Азизбек ЮСУПОВ, журналист

Трибулизм, регионализм, трайбализм — бу ижтимоий феноменларнинг номи шу қадар кўпки, улар содир этадиган хунук оқибатларига қараб ўзгариб туради.

Умумхалқ манфаатларига ёт унсур

Маҳаллийчилик этник-минтақавий фикр юритишнинг кўриниши бўлиб, миллий ўзлигини англашдан маҳаллий ўзлигини англаш устунилик қилган шароитларда илди олади.

Оғиш бурчаги

Ёмон томони, маҳаллийчилик чегара билмайди, исталган ёшдаги одамни ўз халқисига қўшиб олаверади. Аксарият ҳудудларда маҳаллийчилик мактабдаёқ бошланади.

Маҳаллийчиликнинг бундай хунук шакллари ўтган асрнинг етмишинчи-саксонинчи йилларида талабалар ўртасида шаклланган эди.

бўлиниб, бир-бирининг устига вақти-вақти билан “юриниш” қилиб турарди. Салгина баҳона топилса бас, муштумзўрлик бошланиб кетарди.

Маҳаллийчилик кайфиятида ўсган одам шу билан тўхтаб қолмайди. Улар вилоят марказларидаги деярли барча ташкилот ва муассасаларда бўлинишлар содир этишда бевосита қатнашади.

Ижтимоий ишонч паст бўлса...

Анъанавий суд тизими йўқ, жамият қабилавий муносабатлар асосида яшайдиган давлатлар санокли бўлса-да, ҳали ҳам бор.

Маҳаллийчилик — жамиятга ёт унсур: тинч-тотув кун кечираётган қўшнилар орасига нифоқ тушади, девор ошириб қўшни чорбоғга тош отилади.

қабилавий қонунлар келишмовчиликларни ҳал қилишнинг шунчаки вақтинчалик но-мукамал воситаси сифатида қўрилиши бошлагач, давлат институтлари мустахкамлангани заҳоти одамлар қабилавий судларни самарасиз ҳисоблай бошлаган.

Кучаяди. Ричаг вазифасини эса бу ерда амали бор танишлар, оталар, холалар, тоғалар, устозлар ва бошқалар ўтайди.

Тугатилган прописканинг асорати

Президентимиз Шавкат Мирзиёев пропискани кишига қийин, конституцияга хилоф бундай тизимни бекор қилишга топшириқ бериши, шак-шубҳасиз, тараққиёт ва миллий бирдамликка қараб ташланган улкан қадам бўлди.

“Ўсадиган эл бир-бирини ботирим, дейди!”

Тарихий тараққиёт янги жамиятни кўриш учун, аввало, одамлар тафаккурини ўзгартириш, мустақил фикрлайдиган авлоднинг тарбиялаш зарурлигини яққол кўрсатди.

Натижада бу кўникмалар ва ахлоқий меъёрлар тўсиққа учради. Уруғ-аймоқчилик ва ошна-оғайнагариликнинг ижтимоий бузуқ шакллари юзага кела бошлади.

Хулоса қилиб айтганда бўлсақ, сулҳ мустақиллиги, шафқатлиги, тавонлиги ҳамда иқтисодийни либераллаштиришда давом этиш ва албатта, дунёқараши “маҳаллийчилик” сўзига қарши эмланган ҳолда шакллантириш миллий бирдамлик жараёнини тезлаштириши, Тош қотган “қадриятлар”, фойдасиз, аксинча, фақат зарар келтирадиган одатлар, омманинг маҳаллийчилик кайфиятига эргашиб қабул қилинадиган нотўғри қарорларга барҳам берилиши зарур.

Илм-фан

ГЎЗАЛ ОДАТЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ОСОН БЎЛМАЙДИ

Умида МАРАСУЛОВА, Шаҳрисабз давлат педагогика институти проректори, педагогика фанлари номзоди, доцент

Жорий йил 6-17 май кунлари Нордик халқаро университети ташкил этган малака ошириш курсининг мантқиқий давоми — амалиёт ўташ мақсадида Финляндияда бўлди.

Шаҳардаги Юваскуля университети Финляндиянинг энг обрўли ОТМлари қаторидан жой олган. Бугун унда 14 минг 600 талаба кундузги, 26 минг йиллик қиз эса масофавий таълим шаклида ўқийди.

Уларнинг ҳар бир лойиҳаси асосида инновация, ўрганиш ва ижтимоий муҳит омиллари тургани эътиборга лойиқ. Илмий тадқиқотлар лойиҳалаш ва ўрганишни ўз ичига олади, бироқ талабалар бу билан чекланмайди, ўқув технологиялари, инновация

2021-2023 йилларда Финляндия таълим тизимини тижорий рақамлаштириш лойиҳасини муваффақиятли амалга оширган илмий тадқиқотчилар 2023 йилдан халқаро бозорга ҳам чиқа бошлади.

қўникмаларини янада такомиллаштириш учун зарур. Финляндия мактабларида ўқувчиларнинг велосипед, самолёт очик ҳолда турибди, яъни бир-бирининг мулкига дахл қилиш йўқ.

Финляндияда фин, инглиз, швед ва немис тилида илмий тадқиқот олиб бориш имконияти мавжуд, аммо юқори рейтингли нашрларда илмий ишлар фақат фин тилида нашр этилади. Фин тилида илмий тадқиқот билан шугулланиш ва уни ҳимоя қилиш юксак қадрланаркан. Бунда уларнинг она тилига

чексиз ҳурмати номоён бўлади. Бу бизни жуда таъсирлантирди. Мамлакат таълим тизими ҳақидаги таассуротимиз Хельсинки университетиде янада бойиди. Жумладан, ОТМнинг тиллар кафедрасида 10 дан ортиқ хорижий тилларни ўрганиш йўлга қўйилгани, улар орасида шарқ тиллари ҳам борлиги, айниқса, эътиборга сазовор.

Шунингдек, ўқувчиларда ўзаро ишонч, атраф-муҳитга эътибор, меҳнатдан уялмаслик, ўзаро ҳурмат, жамоавий ишлаш

Мамлакатнинг бир неча университети ва илмий-тадқиқот марказлари томонидан ўзаро ҳамкорликда мактаб таълими муаммолари ечими, педагоглар ва раҳбарларга оид илмий ва амалий ёрдам қўриштириш бағишланган лойиҳалар, шунингдек, “Мактабларни суъий интеллектга таярлаш”, “Рақамли контентни яратишда педагог компетенцияси” ва “Ривожлантирилган таълимда техностресснинг олдини олиш” каби инновацион лойиҳалар амалга оширилипти. Ушбу лойиҳаларнинг мақсад ва вазифалари ҳамда амалий аҳамияти билан танишиш жараёнида Финляндияда том маънода таълим аялигилиги шаклланишига амин бўлди. Мамлакатдаги илмий-тадқиқот марказлари ҳам улзуксиз ўқитиш муаммолари билан шугулланиб, электрон таълим ресурслари тижоратида Хитой билан узвий ҳамкорликни йўлга қўйган.

